

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för naturresurser och
lantbruksvetenskap

Studie av Studio

Jämförelse mellan två universitet och deras lärosätt

SLU

KSA

Benjamin Onoszko

Titel: Studie av Studio – Jämförelse mellan två universitet och deras lärosätt
Engelsk titel: Studio study – A comparison between two universities and their way of teaching
© Benjamin Onoszko
Handledare: Ylva Dahlman, SLU, institutionen för stad och land
Examinator: Ann Åkerskog, SLU, institutionen för stad och land
SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap
Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur
Omfattning: 15 hp
Nivå: Grundnivå G2E
Kurs: EX0725, Projekt i landskapsarkitektur
Landskapsarkitekturprogrammet, Ultuna
Nyckelord: Landskapsarkitektutbildning KSA, landskapsarkitektutbildning SLU, jämförelse, gestaltning, studio
Publiceringsår: 2013
Publiceringsort: Uppsala
Online publication of this work: <http://epsilon.slu.se/>

Sammandrag

Min hypotes har varit att det som landskapsarkitektstudenterna på Sveriges lantbruksuniversitet i Ultuna (SLU/Ultuna) lär sig är inriktat på att lösa de funktionella och vetenskapliga aspekterna snarare än de estetiska vid gestaltning. Syftet med uppsatsen är därför att undersöka hur förhållandet mellan gestaltning och vetenskap står sig mellan SLU/Ultuna och "Austin E. Knowlton School of Architecture" (KSA), genom jämförelse av utbildningens uppbyggnad, fakta och kurser vid de båda universiteten.

Resultatet visar både skillnader och likheter mellan utbildningen på de valda universiteten, vilket åskådliggörs genom tabeller, diagram, kursbeskrivningar och projekt. Introduktionskurser samt två studiokurser, en i början och en i slutet av kandidaten har jämförts mellan universiteten. Jag valde kurserna eftersom jag ville undersöka dels hur ämnet landskapsarkitektur introduceras, dels hur gestaltning och projekt introduceras och avslutas.

Utifrån resultatet följer en diskussion och därefter mina synpunkter på utbildningen på SLU/Ultuna och dess framtid.

Abstract

My theory is that landscape architect students at the Swedish University of Agricultural Ultuna (SLU / Ultuna) learn to solve the functional and scientific aspects rather than the aesthetic in design. The purpose of this paper is to investigate the relationship between design and science between SLU / Ultuna and "Austin E. Knowlton School of Architecture" (KSA), by comparison of the structure, facts and courses at the two universities.

The results show both similarities and differences between the education of the selected universities, which are demonstrated by tables, charts, course descriptions and projects. Introductory courses and two studio courses, one at the beginning and one at the end of the candidate has been compared between the universities. I chose the courses because I wanted to examine how the subject landscape architecture is introduced, and how design and projects are introduced and concluded.

Based on the results a discussion is followed by with my views on the education at SLU / Ultuna and its future.

Introduktion

Under de år jag studerat till landskapsarkitekt på SLU/Ultuna har jag fått intrycket att landskapsarkitekturen vi lär oss på universitetet är mer inriktat på att lösa de funktionella och vetenskapliga aspekterna än de estetiska vid gestaltning. Detta intryck beror på att utbildningen enligt min uppfattning innehåller en stor andel vetenskapliga kurser och vid tiden för kandidatexamen finns det få projekt i portfolion. Under vissa projekt där jag arbetat starkt konceptuellt med tydliga konstnärliga inslag har mina handledare sagt till mig att sådana arbeten inte passar i Sverige, däremot i till exempel Berlin eller Schweiz. Det finns även andra inom landskapsarkitekturen som har en liknande åsikt, till exempel skrev Felix Melin (2009) ett kandidatarbete av vilket framgår att svensk landskapsarkitektur löser det funktionella, utan inriktning på det konstnärliga värdet. Anledningen till detta kan vara vad, och hur, man lär sig gestalta på landskapsarkitektutbildningen.

I det här arbetet jämför jag landskapsarkitektutbildningen på SLU/Ultuna med Austin E. Knowlton School of Architecture (KSA), med avseende på gestaltning.

Bakgrund

För att bli landskapsarkitekt kan man studera på olika universitet i världen. I Sverige ges utbildningen på ett universitet med agrikultur som inriktning, men utbildningen kan även läsas på till exempel tekniska universitet, arkitekturuniversitet och konstuniversitet. På KSA ges utbildningen på en arkitekturskola.

Efter samtal med ¹Thorbjörn Andersson, som nämnde flera universitet han hört gott om, till exempel Harvard, ETH och University of Virginia, och tack vare den mängd information som fanns tillgänglig digitalt valde jag att jämföra SLU/Ultuna med KSA. Mitt val stärktes av att KSA blivit utnämnt till den bästa landskapsarkitektutbildningen i USA enligt Thebestcolleges (2013), med följande motivering.

Students are encouraged to develop innovative and creative design solutions to the environmental concerns and issues of the landscape architecture field steeped in practicality. The degree programs have a strong emphasis on experiential learning. (Thebestcolleges, 2013)

Studenterna blir alltså uppmuntrade att vara innovativa och skapa kreativa gestaltungsförslag till miljön.

Austin E. Knowlton School of Architecture

KSA har sin grund i att Joseph Nelson Bradford skapade en fyraårig arkitektutbildning inom "the department of engineering" år 1899 i Ohio. De första landskapsarkitektkurserna kunde dock inte läsas förrän år 1915 på "college of agriculture". Kurserna blev sedan ett eget program och flyttades år 1937 till "the department of engineering". Arkitektprogrammen slogs sedan samman år 1950 och skapade "school of architecture". Det var inte förrän år 1994 då namnet på skolan ändrades till "Austin E. Knowlton School of Architecture" efter Austin E. Knowlton och skolan kom att bestå av tre program, nämligen landskapsarkitektur, arkitektur och stadsplanering. (KSA(a), 2013.)

¹Thorbjörn Andersson, landskapsarkitekt SWECO

KSA är ett stort universitet där 700 personer blir antagna varje år fördelat på de tre programmen. Tanken är att studenten ska välja ett av de tre programmen, men läsa kurser och jobba med projekt tillsammans med studenter från andra program. Thebestcolleges (2013) beskriver landskapsarkitektutbildningen som riktad men flexibel, där studenten har möjlighet att specialisera sig.

För att ta en kandidatexamen i landskapsarkitektur på KSA läser man totalt fyra år, varav det första året på college med inriktning på landskapsarkitektur. Det som krävs för att komma in på landskapsarkitektprogrammet på KSA är följande.

Students interested in landscape architecture should have a strong college preparatory background including written, spoken and visual communication, science, art and math. Students interested in landscape architecture should apply directly to the university as a pre-landscape architecture major. Acceptance to the program is competitive and based on academic performance. To apply to the program, students must meet the following requirements:

- » Complete prerequisite classes LARCH 1210: Outlines of the Built Environment, LARCH 1410: Introduction to Design, MATH 1118 (or equivalent), and EARTHSCI 1121.
- » Submit an application form.
- » Submit a portfolio (developed in LARCH 1410).
- » Achieve a minimum cumulative GPA of 2.75 and an average GPA of 2.75 in LARCH 1210 and LARCH 1410. (KSA(f), 2012)

KSA anger alltså specifikt vilka kurser, vilken portfolio och vilka betyg som krävs för att bli antagen till programmet.

SLU/Ultuna

Thorbjörn Sunesson (2006) har skrivit följande. ”Den moderna landskapsarkitekturen har sitt ursprung i trädgårds- och parkarkitektens kunskap om natur, odling och form.” I början av 1900-talet höjdes de första rösterna för att en landskapsarkitektutbildning skulle finnas i Sverige, men det var först på 1960-talet som den första professuren inrättades. År 1972 samverkade flera faktorer till att landskapsarkitekturutbildningen inrättades som ett program. (Thorbjörn Sunesson, 2006.)

SLU/Ultuna tar årligen in 60 personer till landskapsarkitektprogrammet. För att bli antagen krävs grundläggande behörighet för högskolestudier och särskild behörighet (Biologi B, Fysik A, Kemi B och Matematik D)(SLU(f), 2013). Det är en femårig utbildning, där man kan ta ut en kandidatexamen efter tre år och en masterexamen efter ytterligare två år. De tre första åren läser alla studenter samma kurser, men under mastern finns det möjlighet för studenterna att själva välja innehållet.

Kunskap

Synen på vad en landskapsarkitekt ska lära sig och jobba med definieras lika på många punkter av de två utvalda universiteten, men skiljer sig också åt på ett par punkter. KSA(b) (2013) beskriver yrket och utbildningen på följande sätt.

Landscape architecture takes many forms. Simply put, the discipline combines art and science. It is the profession that designs, plans and manages our land. ... an education that is creative and critically oriented, with an emphasis on innovation and a long history of original contributions to the field. (KSA(b), 2013)

Det är alltså ett brett yrke som gestaltar, planerar och hanterar landskapet.

SLU/Ultuna(a) (2013) beskriver yrket som ett arbete där man kombinerar hantering av människan, miljön och samhället. Med andra ord, ett förenat intresse mellan formgivning, naturvetenskap och socialt engagemang. Utbildningen på SLU/Ultuna ger därför kunskap inom dessa tre områden.

Sveriges arkitekter (2012) beskriver på följande sätt vad en landskapsarkitekt ska kunna efter en masterutbildning inom ämnet.

1. *Fördjupad kunskap i landskapsarkitektur, dess egenskaper, teori, historia och relevanta författningar.*
2. *Förståelse för människans behov och samhällets mål för hållbar utveckling och behov av landskapets resurser liksom metoder för analys, utrednings- och programarbete inför förändringar av landskapet.*
3. *Kunskap om landskapet som fysiskt och dynamiskt system med stöd av främst geologi, hydrologi, botanik, ekologi, marklära och naturgeografi och dessas betydelse för klimat, funktion och formala uttryck.*
4. *Kunskap om processer för gestaltning, planering och utveckling av offentliga rum och övrig utemiljö liksom yrkesmässiga metoder för genomförande, kostnadsstyrning, markbyggnadsteknik, växtmateriallära och anläggningsmarknadens funktionssätt. (Sveriges arkitekter, 2012)*

Kunskapen som landskapsarkitektstudenterna ska få genom utbildningen är alltså en kombination av bland annat arkitekturhistoria, sociala kunskaper, hur jorden och dess element fungerar samt gestaltning.

Bureau of labor statistics (2012) beskriver på följande sätt vilka viktiga kunskaper en landskapsarkitekt behöver i USA.

Analytical skills. *Landscape architects need to understand the content of designs. When designing a building's drainage system, for example, landscape architects need to understand how the building's location and surrounding land affect each other.*

Communication skills. *Landscape architects share their ideas, both orally and in writing, with clients, other architects, and workers who help prepare drawings. Many landscape architects also give presentations to explain their designs.*

Creativity. *Landscape architects create the overall look of gardens, parks, and other outdoor areas. Designs should be both pleasing to the eye and functional.*

Critical-thinking skills. *When designing outdoor spaces, landscape architects must be able to provide solutions to unanticipated challenges. These solutions often involve looking at the challenge from all perspectives.*

Technical skills. *Landscape architects use CAD programs to create plans. Some also must use GISs for their designs.*

Visualization skills. *Landscape architects must be able to imagine how the overall outdoor space will look once complete. (Bureau of labor statistics, 2012)*

Enligt Bureau of labor statistics (2012) behöver en landskapsarkitekt alltså ha kunskaper inom analys, kommunikation, kreativitet, kritiskt tänkande, teknik och visualisering.

Grunden till god gestaltning

Francis D.K. Ching (2007) har genom följande citat från Edmund N.B. Bacon gett en uppfattning om vad högkvalitativ arkitektur är.

Architectural form is the point of contact between mass and space... Architectural forms, textures, materials, modulation of light and shade, color, all combine to inject a quality or spirit that articulates space. The quality of the architecture will

be determined by the skill of the designer in using and relating these elements, both in the interior spaces and in the space around buildings” (Bacon. E se Francis D.K. Ching, 2007. s.49)

Francis D.K. Ching poängterar alltså värdet av att kunna använda relationen mellan objekt och rum, och menar att kvaliteten på arkitekturen blir högre när dessa former samarbetar.

Begreppsspecifiering

Denna uppsats går ut på att jämföra två universitet med avseende på gestaltning. Dessa universitet lär ut gestaltning i sina studiokurser/design studios. För att kunna göra denna jämförelse behövs en definition av gestaltning och studio.

Gestaltning

NE (2013) beskriver gestaltning på följande vis.

... gestaltning är när man ger form åt något, till exempel en idé eller en figur i en bok. En författare väljer hur den vill presentera en person genom att beskriva hur den är, ser ut och handlar. Detta påverkar vad läsaren tänker om den. (NE, 2013)

Gestaltning är alltså när en eller flera personer formger till exempel en plats utifrån en idé, där konsumenten använder platsen med sina sinnen.

Några exempel på synonymer till att gestalta är utforma, framställa och skapa (Synonymer.se, 2013).

Studio

Studio definieras av Houghton Mifflin Company (2009) som *”An establishment where an art is taught or studied”*. En studiokurs är alltså där man lär man sig och studerar landskapsarkitektur.

SLU(e) (2013) beskriver sina studiokurser som att studenterna får lära sig problemlösningar, skissa och formge verklighetsbaserade projekt.

Syfte

Syftet med uppsatsen är att få en uppfattning om hur designutbildningen vid SLU/Ultuna står sig mot utbildningen vid KSA. Min frågeställning blir därför följande. På vilket eller vilka sätt skiljer sig utbildningen till landskapsarkitekt vid KSA och vid SLU/Ultuna med avseende på gestaltning?

Avgränsningar

Uppsatsen har avgränsats till att jämföra SLU/Ultuna med KSA samt tre kurser på respektive universitet, nämligen dels introduktionskurser, dels två studiokurser, en i början och en i slutet av kandidaten, samtliga med avseende på gestaltning.

Metod

Uppsatsen har skrivits efter insamling av bakgrundsfakta, årskursbeskrivningar, ramscheman och kursinformation. Utifrån det materialet har introduktionskurser, första studiokursen samt sista studiokursen jämförts mellan universiteten. Bakgrundsfakta, årskursbeskrivningarna och ramscheman för universiteten gav en uppfattning om utbildningen på de två valda universiteten, och dessa jämfördes genom text, tabeller och diagram. Fakta hittades på universitetens programsidor och genom samtal med Tomas Eriksson (studierektor på SLU/Ultuna). Samtal med KSAs studierektor är inte med på grund av ej besvarade mejl.

Valet av kurser motiverades på olika sätt. Introduktionskurserna valdes för att undersöka hur universiteten introducerar utbildningen och yrket. Första studiokursen var intressant att undersöka för att få en uppfattning om hur universiteten introducerar gestaltning och projekt. Sista studiokursen, som studenterna läser strax före kandidatexamen, valdes eftersom den kan vara ett steg ut till arbetslivet eller master, men även eftersom den visar hur gestaltning och projekt avslutas på universiteten.

Resultat

Det finns en stor likhet i hur universiteten har utformat landskapsarkitektutbildningen. Båda universiteten koncentrerar en stor del av studietiden på sina studiokurser, som återkommer en gång per termin.

Universiteten beskriver sina årskurser på följande vis.

KSA

College	Kandidat			Master		
Introduktion av grunderna inom design och landskapsarkitektur.	Gestaltning av platser med betoning på miljön och natur/mänskliga samhällen	Landskapsplanering och designmetoder med betoning på miljö och sociala faktorer	Gestaltning, planering och metoder för designutveckling och samhällsprojekt	Djupdykning i vad som lärs ut under ÅK1 och ÅK2 på kandidaten	Grupp och individuell designforskning över olika skalor och sammanhang	Individuella projekt inom forskning och design
ÅK 1	ÅK 1	ÅK 2	ÅK 3	ÅK 1	ÅK 2	ÅK 3

SLU/Ultuna

Kandidat			Master	
Biofysiska landskapet och människans påverkan. Planerings- och designmetoder.	Planerings- och designmetoder i kvarterskalan. Teknik och växtmateriallära	Landskapsarkitektur i stads-/stadsdelsskalan. Självständigt arbete	Fördjupning av kunskaper ifrån kandidaten.	Gestaltning och/eller planering. Praktik och självständigt arbete
ÅK 1	ÅK 2	ÅK 3	ÅK 1	ÅK 2

KSA - KSA(g) (2013). SLU/Ultuna – Tomas Eriksson, brev och samtal (2013)

Skilnaden är att det krävs flera år på KSA än SLU/Ultuna för att få ut liknande examen, annars är beskrivningarna på årskurserna liknande.

Ramschema, KSA

College ÅK 1	Fall	LARCH 1100	Survey	1	16	
		LARCH 2300	Outlines of the Built Environment	3		
		LARCH 2310	Introduction to Design	4		
		MATH 1148	(dependent on placement results)	5		
		GE	(Social Science A, B or C)	3		
	Spring	LARCH 2600	Outlines of Landscape Architecture	3	16	
		ENGLISH 1110	(Writing I GE)	3		
		EASCI 1121	(Physical Science GE)	4		
		MATH 1118	(dependent on placement results)	3		
		GE	(Social Science A, B or C)	3		
Kandidat ÅK 1	Fall	LARCH 2920	Design Studio II: Site Dynamics	6	15	
		LARCH 2410	Workshop I: Analysis and Communication	3		
		LARCH 2780**	Landscape Architecture Topics Seminar	3		
		HORT 2340	Landscape Plants	3		
	Spring	LARCH 2930	Design Studio III: Social Dynamics	6	15	
		LARCH 2420	Workshop II: Landscape Technologies	3		
		LARCH 2367	Making & Meaning of the American Landscape (Writing II GE)	3		
		GE	(Data Analysis)	3		
	ÅK 2	Fall	LARCH 3940	Design Studio IV: Ecology and Planning	6	16
			LARCH 3430	Workshop III: Adv. Analysis and Comm.	3	
LARCH H&T			History & Theory (5610, 5620 or 5630)	3		
GE			(Biological Science)	4		
Spring		LARCH 3950	Design Studio V: Design in Detail	6	18	
		LARCH 3440	Workshop IV: Adv. Landscape Tech.	3		
		LARCH 5367	Professional Practice	3		
		GE	(History of Art)	3		
GE		(Literature)	3			
ÅK 3	Fall	LARCH 4960	Design Studio VI: Urbanism	6	15	
		LARCH H&T	History & Theory (5610, 5620 or 5630)	3		
		LARCH 3597	Sustainability & You	3		
		GE	(Open Option)	3		
	Spring	LARCH 4970	Design Studio VII: Synthesis	6	15	
		LA ELECTIVE**	Landscape Architecture Elective	3		
		GE	(Historical Study)	3		
		GE	(Open Option)	3		
	STER CREDIT HOURS REQUIRED TO GRADUATE WITH A B.S. IN LANDSCAPE ARCHITECTURE:					126

Ramschema över ett plus tre år på KSA. (KSA(h), 2013)

Första året på college består av 11 credits introduktionskurser, 15 credits vetenskapliga kurser och 6 credits valbara kurser. Detta år läser studenterna i princip samma kurser, oavsett program.

Ramschemat för kandidatstudenterna består av 36 credits studiokurser, 12 credits workshopkurser, 18 credits vetenskapliga kurser, 3 credits praktik, 3 credits valbara kurser inom landskapsarkitektur och 19 credits valbara kurser. Eftersom landskapsarkitekter, arkitekter och stadsplanerare sitter i samma hus samarbetar de ofta.

Tanken är att studenterna ska ha en stomme av obligatoriska kurser, men även en möjlighet att kunna välja fritt bland vissa kurser. Det går även att läsa kurser som arkitekt- och stadsplaneringsutbildningarna erbjuder.

GE, som betyder ”general education”, är kurser som studenten själv får välja. Det kan vara allt från konsthistoria till ryska.

Ramschema, SLU/Ultuna

Årskurs 1	
SLU-10153	Landskapsarkitekt - en introduktion, 7 hp, Uppsala
SLU-10131	Geologi och hydrologi, 6 hp, Uppsala
SLU-10161	Människan i landskapet, 5 hp, Uppsala
SLU-20077	Studio - Förändringar i landskapet, 11 hp, Uppsala
SLU-30148	Plats och rum i staden, 5 hp, Uppsala
SLU-30135	Formlära, grundkurs, 8 hp, Uppsala
SLU-30136	Trädgårds- och parkhistoria, 5 hp, Uppsala
SLU-30140	Växtmaterial, grundkurs, 8 hp, Uppsala
SLU-40084	Studio - Trädgård och detaljer, 6 hp, Uppsala
SLU-50007	Ekologisk botanik, 7 hp, Uppsala
Årskurs 2	
SLU-10126	Markvetenskap och geoteknik, 10 hp, Uppsala
SLU-10162	Studio - Gestaltning av närmiljö, 10 hp, Uppsala
SLU-10143	Formlära, fortsättningskurs, 6 hp, Uppsala
SLU-30156	Studio - Markprojektering, grundkurs, 8 hp, Uppsala
SLU-30155	Studio - Bygga i natur, 10 hp, Uppsala
SLU-40088	Växtgestaltningens biologi, grundkurs, 6 hp, Uppsala
SLU-40071	Markvetenskap: Växtnäring och växtbäddar, 3 hp, Uppsala
Årskurs 3	
SLU-10146	Växtgestaltningens biologi, fortsättningskurs, 6 hp, Uppsala
SLU-10083	Ekologi, 7 hp, Uppsala
SLU-20078	Stadens historia och framtid - struktur och planering, 16 hp, Uppsala
SLU-30138	Studio - Stadens offentliga rum, 15 hp, Uppsala
SLU-30153	Studio - staden, 15 hp, Uppsala
SLU-40081	Projekt i landskapsarkitektur, 15 hp, Uppsala
SLU-40082	Projekt i landskapsplanering, 15 hp, Uppsala

Ramschema över kandidaten på SLU/Ultuna. (SLU(h), 2013)

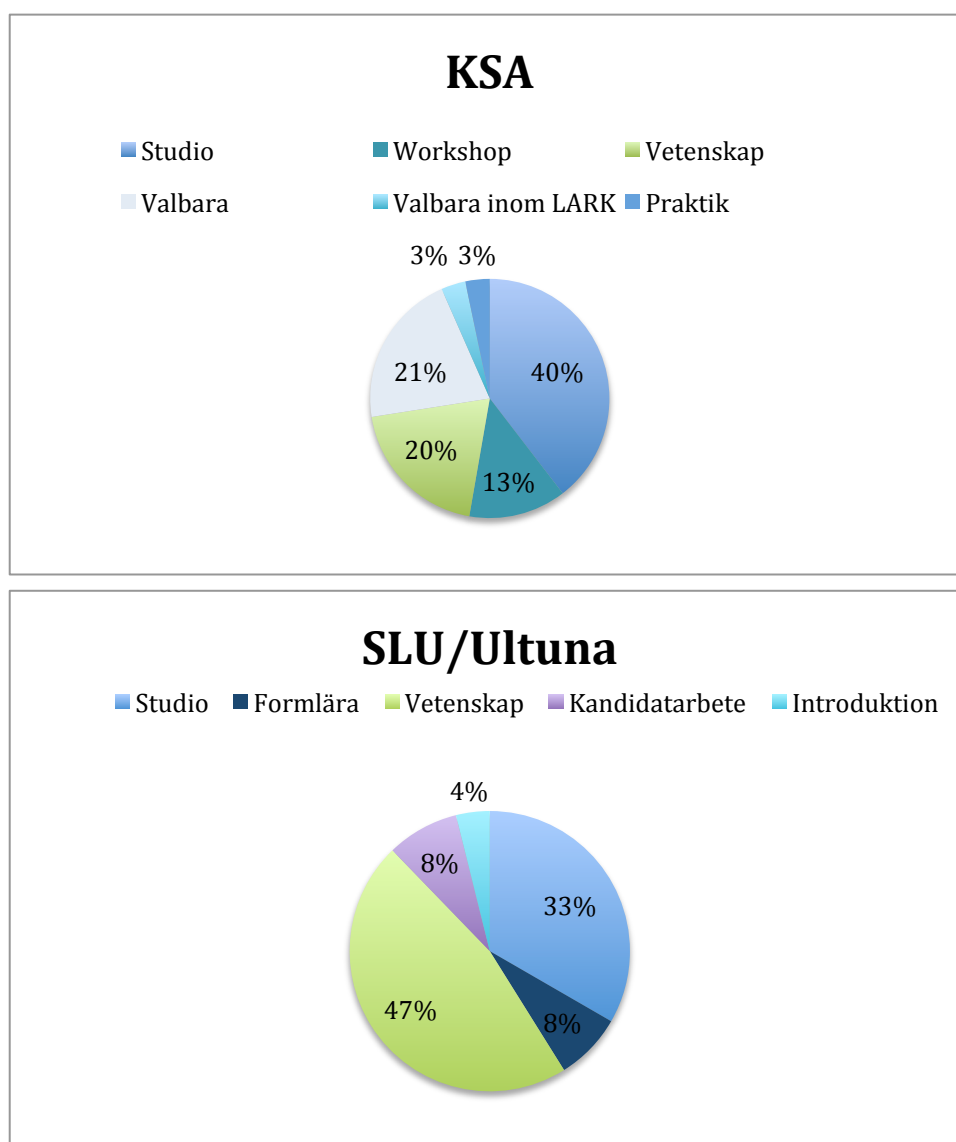
Utbildningen består av 60 poäng studiokurser, 14 poäng formlära, 7 poäng introduktion, 15 poäng kandidatarbete och 84 poäng vetenskapliga kurser.

SLU/Ultuna har obligatoriska kurser för att ta en kandidatexamen inom landskapsarkitektur. Det är först under den sista terminen som studenterna kan välja kurser, och då mellan planering och gestaltning.

Jämförelse ramscheman

En av skillnaderna är att studenterna på KSA måste ha läst vissa bestämda kurser för att kunna söka vidare till landskapsarkitekturprogrammet. Genom en portfolio och betyg som uppnås under kurserna söker man till landskapsarkitekturbildningen. Studenterna läser detta på college, vilket motsvarar det sista året på gymnasiet i Sverige.

Nedan visas avrundade procentsatser på respektive kurstyp under studietiden. Första året på KSA är inte inräknat i detta diagram, eftersom det består av grundkurser som krävs för att komma in på landskapsarkitekturprogrammet.

KSA har alltså valbara kurser och workshopkurser, vilket SLU/Ultuna inte har. Workshopkurserna går ut på att lära sig analysmetoder, program och material, vilket på SLU/Ultuna ingår i både studiokurserna och de vetenskapliga kurserna. SLU/Ultuna har å sin sida avsatt 8 % av utbildningen till den konstinriktade formläran, vilket inte finns på KSA.

Introduktion till ämnet, KSA

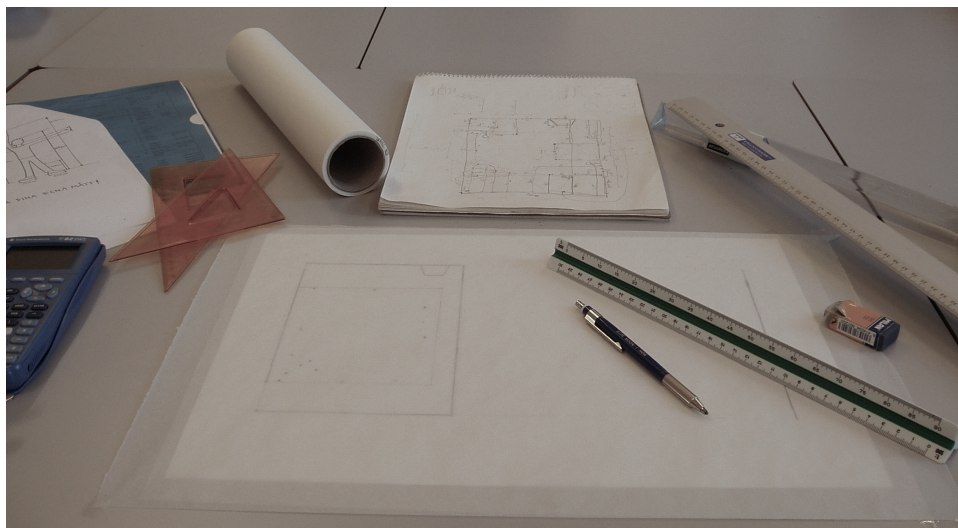
Universitet (KSA(c), 2013) beskriver första året som en introduktion till gestaltning av den fysiska miljön genom att utforska form, utrymme och ordning med hjälp av teckning och modellbygge. Kurserna läses delvis gemensamt med arkitekter och stadsplanerare. Dessa kurser, "survey", "Outlines of the built environment", "Introduction to design" och "Outlines of landscape architecture" måste studenten läsa för att få fortsätta studera landskapsarkitektur.

Studentarbete, där modeller för att utforska form, utrymme och ordning har byggts. Volymrelation och ljusförhållande. (KSA(i), 2013)

Introduktion till ämnet, SLU/Ultuna

På SLU/Ultuna introduceras studenterna med kursen "Landskapsarkitekt - en introduktion", där det huvudsakliga målet är att visa hur det är att studera till och arbeta som landskapsarkitekt. Kursen hjälper studenten att lära känna universitetet och studenten får tips på olika redskap för att klara av studierna. Studenten får även prova på olika metoder som en yrkesverksam landskapsarkitekt använder sig av samt göra datorövningar för enklare ord- och bildbehandling. (SLU(g), 2013)

"Den goda platsen". Skissförslag. Foto Victoria Smårs (2009)

Jämförelse introduktionskurser

På KSA introduceras ämnet under sista collegeåret. Introduktionen har en bredd som gör det möjligt för studenten att skapa sig en uppfattning om hur de tre programmen är. Utifrån introduktionen kan studenten sedan välja vilken utbildning som han eller hon vill fortsätta med. Kurserna berör grunderna för arkitektur, landskapsarkitektur och stadsplanering. Tanken är att studenterna ska få en god kunskap om hur volymer förhåller sig till varandra genom volymstudier och experiment på hur olika element påverkar varandra.

SLU/Ultuna börjar däremot utbildningen med att visa vilka olika möjligheter det finns med att arbeta som landskapsarkitekt, lära ut redskap och knep som kan vara nyttiga att kunna som landskapsarkitekt och gestalta några projekt. Kursen går även ut på att göra studenten förberedd inför universitetslivet, med föreläsningar och rundvandringar.

Den största skillnaden är alltså att introduktionskurserna som läses på KSA sker på college, samt att KSA:s kurser utgör krav för fortsatta studier. Planering, grunderna för arkitektur och landskapsarkitekternas bredd introduceras under detta år på KSA, vilket är likt det som lärs ut på SLU/Ultunas introduktionskurs, förutom att det på SLU/Ultuna bara ingår landskapsarkitektur under kursen.

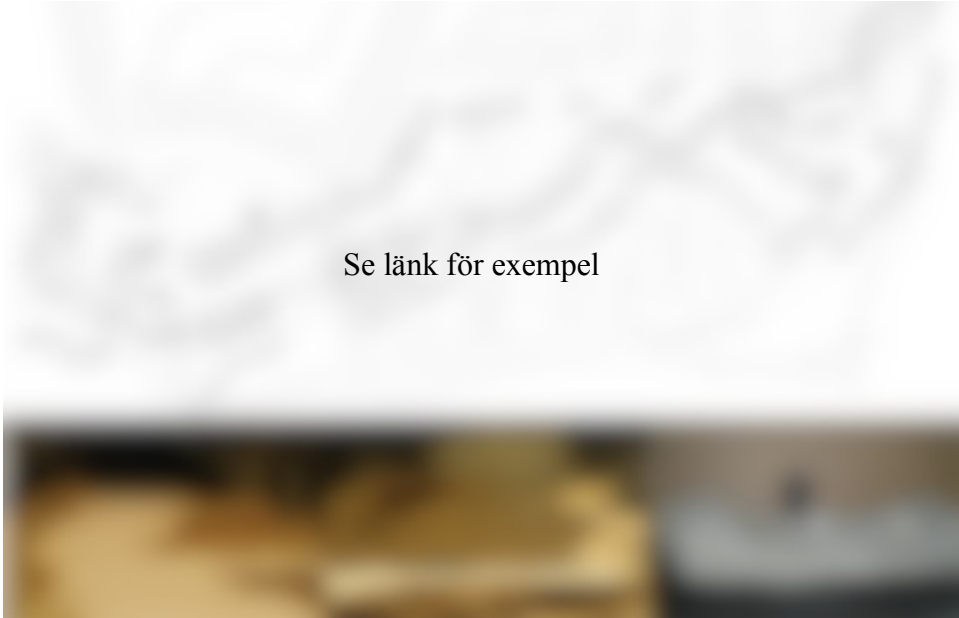
Första studiokursen, KSA

Första studiokursen på KSA läses under första universitetsåret och heter "Design studio II: site dynamics".

Introduction to basic principles and qualities of landscape architectural design, with a focus on the dynamic interaction of environment and people at site scale within the typological framework of gardens and parks. (KSA(e), 2013)

Kursen går alltså ut på att lära sig grunderna, principerna och kvalitéerna inom landskapsarkitektur, med fokus på samspelet mellan människan och miljön.

Se länk för exempel

"Sophomore Design Studio". Modell och planskiss över gångstråk. (KSA(j), 2013)

Första studiokursen, SLU/Ultuna

Den första studiokursen på landskapsarkitekturprogrammet på SLU/Ultuna läses under första året och heter "Studio – Förändringar i landskapet".

... kursen syftar till att träna det tredimensionella tänkandet och förmågan att tänka och redovisa olika processer i landskapet. Studenterna bygger en modell över ett landskapsutsnitt och ska med hjälp av modellen kunna göra en enkel hydrologisk beskrivning som att t ex identifiera in- och utströmningsområden.

I en serie övningar gör studenterna karaktäriseringar av landskapsrum i olika skalor i fält. Därefter tränas studenten i att med skissen som främsta arbetsredskap förmedla hur dessa landskapsrum skall kunna förändras utifrån ett antal givna riktlinjer. Resultatet av denna serie övningar resulterar i ett antal gestaltungsförslag på konceptuell nivå (koncept). (SLU(b), 2013)

Under denna kurs bygger studenterna en modell över ett utvalt landskap. Sedan blir varje modell tilldelad en förändring, till exempel att sätta dit ett naturrum. Det handlar om att tillämpa de geologiska och hydrologiska kunskaperna som lärts ut före kursen, men även de designkunskaper studenten har när förändringen/tillägget ska göras på modellen.

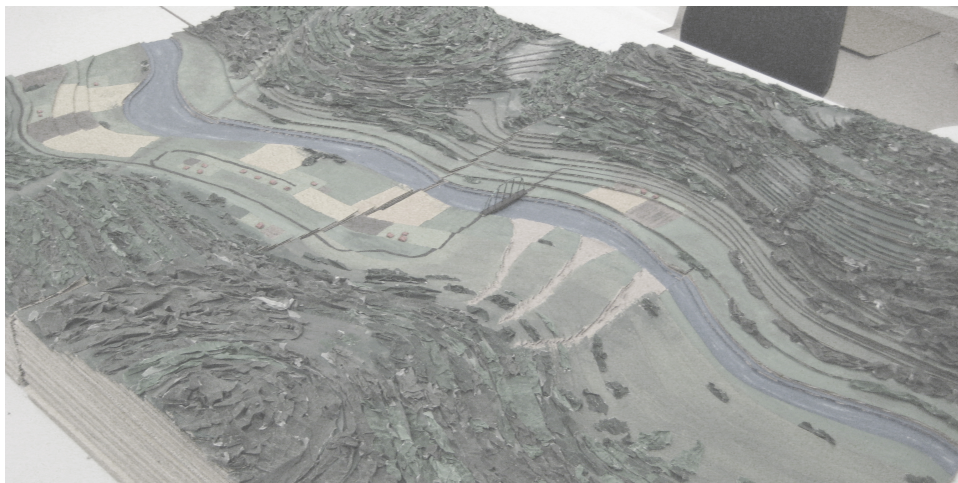

Bild över landskapsmodell. Foto Fanny Linnros (2010)

Jämförelse av de första studiokurserna

Kurserna går ut på ungefär samma sak, och båda utgår från specifik plats där en förändring ska ske. Under ”Design studio II: site dynamics” krävs inga specifika förkunskaper, medan under ”Studio – förändringar i landskapet” behöver studenterna applicera sina kunskaper om geologi och hydrologi för att sedan använda sina gestaltningskunskaper och skapa ett tillägg. Båda kurserna går ut på att gestalta ett koncept över en plats, där SLU/Ultuna skapar en prototypmodell över ett utvalt landskap, medan studenterna på KSA utdelas en specifik plats där en gestaltning ska tillämpas.

Sista studiokursen, KSA

Den sista studiokursen som läses på KSA under årskurs tre är ”Design studio VII: synthesis” vilket beskrivs *”Advanced landscape architectural research, design and planning synthesizing diverse scales, with an emphasis on interdisciplinary engagement”* (KSA(d), 2013).

Se länk för exempel

”Urban Compression”. (KSA(j), 2013)

Sista studiokursen, SLU/Ultuna

Den sista studiokursen läses under den sista terminen före kandidatexamen. Sedan år 2013 väljer studenten mellan kurserna ”Studio – staden” och ”Studio – stadens offentliga rum”. Dessa två kurser har flera moment i början som samkörs, men utvecklas senare till två olika projekt och resultat.

”Studio – Staden” är en planeringskurs som *”... syftar till att göra studenterna förtrogna med olika metoder för att beskriva och analysera en stadsdel, dess historia och dess framtid.”* och *”utveckla olika framtida utvecklingsmöjligheter för stadsdelen”* (SLU(c), 2013).

”Studio – stadens offentliga rum” är en gestaltningskurs med hög detaljeringsnivå.

Studenten formulerar sedan individuellt ett program som underlag för hur en offentlig plats (torg, gata, park) ska organiseras och gestaltas. Därefter vidtar arbe-

tet med att gestalta platsen. Gestaltungsarbetet skall även följa vissa givna programpunkter (beställarkrav) vilket innebär att förslaget kommer att behandla såväl sociala, ekologiska och estetiska frågor som skötsel- och underhållsaspekter. (SLU(d), 2013)

Kursen går alltså ut på att gestalta ett stadsrum som behandlar sociala, ekologiska och estetiska frågor.

Eftersom det är obligatoriskt att läsa någon av dessa två kurser har jag jämfört båda kurserna med KSA:s ”Design studio VII: synthesis”.

Studio – stadens offentliga rum. Perspektiv över stadsrum. Bild Benjamin Onoszko (2013)

Studio – staden. Konceptillustrationer över den planerade stadsdelen. Bild Viktor Nilsson (2013)

Jämförelse av de sista studiokurserna

Dessa kurser skiljer sig åt, där ”Design studio VII: synthesis” är forskning, planering och gestaltning över olika skalor, medan under ”Studio – staden” och ”Studio – stadens offentliga rum” sker över två skalor, där ena kursen går ut på att planera ett område och den andra gestalta ett stadsrum. Dessutom har kurserna olika fokus, där ”Design studio VII: synthesis” lägger vikt vid tvärvetenskaplig samverkan med gestaltning och planering, medan ”Studio – staden” och ”Studio – stadens offentliga rum” berör ekologiska, sociala och estetiska frågor.

Diskussion

Uppsatsen har gått ut på att jämföra skillnader och likheter i landskapsarkitekturutbildningen på SLU/Ultuna och KSA med avseende på gestaltning. Resultatet har förstås berott på att jag inte fått kontakt med KSAs studierektor och valet av jämförelseskola; resultatet hade blivit ett annat om ett annat universitet hade valts som jämförelseobjekt. Det har också varit problematiskt att konstatera vissa resultat på grund av olikheter i utbildningsuppläggen. Dessutom finns de två valda skolorna i två skilda länder med olika kulturer, där synen på arkitektur inte är densamma. Landskapsarkitektur är något annat för oss i Sverige än vad det är i USA. Det kan ha sin grund i att landskapsarkitekter i USA har utbildats under längre tid än i Sverige, vilket i sin tur skapat olika traditioner inom utbildningen, yrket och synen på landskapsarkitektur. Ett annat skäl kan vara att utbildningen finns på olika slags universitet; SLU/Ultuna är ett agraruniversitet och KSA ett arkitektuniversitet, vilket kan skapa olika uppfattningar om vad en landskapsarkitekt ska ha för kunskaper och arbete.

SLU/Ultuna erbjuder utbildningar till exempelvis agronom, veterinär och ekonom. Det finns inget samarbete med utbildningen för landskapsarkitekterna utan övriga utbildningar är helt självständigt. På KSA samarbetar de tre utbildningarna till landskapsarkitekt, arkitekt och stadsplanerare genom gemensamma kurser, och studenterna undervisas under samma tak.

En brist med utbildningen på SLU/Ultuna är att det inte finns något utbyte med andra utbildningar som berör landskapsarkitektur, som till exempel arkitekter, stadsplanerare och byggingenjörer. Jag anser att det är värdefullt med ett sådant samarbete under utbildningen, eftersom man som examinerad kommer möta och samarbeta med dessa yrken. Det är möjligt att gestaltningen kommer bli bättre om alla komponenter lär sig arbeta tillsammans redan under utbildningen, för som Francis D.K. Ching har skrivit går bra arkitektur ut på relationen mellan volymer och rum (Francis D.K. Ching, 2007).

Utbildning

Förkunskaperna för att komma in på utbildningen på universiteten är olika, då KSA kräver att man läser vissa kurser och skapar sig en portfolio på college för att få fortsätta studera. På SLU/Ultuna krävs ingen portfolio eller kurser inriktade på arkitektur. Det har sina fördelar och nackdelar med att kräva kurser vid den perioden i livet. En nackdel är att det är svårt att veta vad man vill studera och att det är ett stort beslut att fatta vid en ung ålder. Fördelarna är att studenterna får förkunskaper och en inblick i att studera och jobba som landskapsarkitekt.

KSA:s utbildning består avrundat av tre fjärdedelar obligatoriska kurser och en fjärdedel valbara kurser. På SLU/Ultuna finns ett paket med obligatoriska kurser under tre år, med möjlighet att välja mellan vissa kurser under sista terminen. Om det fanns en möjlighet att ha fler valbara kurser tror jag att studenterna skulle få utrymme för att nischa sig inom det område som studenten brinner för. Det skulle kunna leda till att SLU/Ultuna skulle examinera studenter med en större bredd än vad de gör i nuläget.

Kurser

Introduktionerna till programmet skiljer sig åt på universiteten. KSA:s introduktionskurser är obligatoriska för att få fortsätta och SLU/Ultuna har sin introduktion i början av utbildningen. KSA berör grunderna för arkitektur, medan SLU/Ultuna visar vad en landskapsarkitekt gör genom exempeluppgifter och föreläsningar. Jag anser att det är viktigt att poängtera att arkitekter, stadsplanerare och landskapsarkitekter har mycket gemensamt. Genom att introducera förhållandet mellan de tre parterna skapas en grund för studierna, som är viktig för det framtida yrkeslivet. Det behöver inte vara som på KSA, där det finns en kurs för varje moment, men det vore bra om varje moment presenterades genom till exempel en övning eller föreläsning.

Första designkurserna som ges liknar varandra även om de bygger på två olika fall. Med avseende på gestaltning skiljer sig kurserna något åt. På SLU/Ultuna skapas en modell efter ett bestämt landskap och ett bestämt tillägg ska gestaltas i modellen. På KSA ska studenten istället gestalta ett förslag över en bestämd plats. Dessa två sätt utvecklar studenterna på olika sätt, där ena kursen går ut på att lära sig att komma med en gestaltning över bestämda objekt och platser, medan den andra går ut på att komma på en lösning för en bestämd plats. Det finns för- och nackdelar med båda sätten, men båda situationerna kommer att beröras i arbetslivet och är viktiga att lära sig. Vilket gör det omöjligt att avgöra vilken kurs som leder till den bästa designutbildningen.

Jämförelsen av kurserna under årskurs tre blev lite annorlunda än vad jag först hade tänkt mig, eftersom det på SLU/Ultuna finns möjlighet att välja mellan två kurser. För att få en så rättvis jämförelse som möjligt valde jag att jämföra båda SLU/Ultunas kurser med en kurs från KSA. Det är insiktsfullt av SLU/Ultuna att inse att det finns en efterfrågan att kunna välja mellan planering och gestaltning. Det är viktigt för en student att kunna ha val under sin studietid, då det är under studietiden som man formar sig själv som landskapsarkitekt.

Det är även möjligt att öva sin gestaltningsförmåga under kandidatarbetet på SLU/Ultuna, där kursen går ut på att välja ett ämne och fördjupa sig inom det. Men arbetet går ut på att lära sig skriva vetenskapligt inom landskapsarkitektur och gestaltningen blir en del av resultatet.

Användning

Denna undersökning kan leda till att landskapsarkitektutbildningen utvecklas, och på vissa områden tycker jag att det skulle behövas på SLU/Ultuna.

- » Skapa ett samarbete mellan landskapsarkitektutbildningen och till exempel arkitektutbildningen som gör det möjligt att läsa varandras kurser, eller skapa gemensamma kurser.
- » Möjlighet att ha fler valbara kurser under de tre första åren, för att nischa elever och skapa en specialiserad bredd.
- » Introducera förhållandet mellan landskapsarkitekter och andra yrken som arbetar tillsammans som till exempel arkitekter och stadsplanerare.

Dessa punkter skulle kunna utveckla programmet med avseende på gestaltning, men det finns även vissa moment på SLU/Ultuna som står sig bra mot KSA. Som exempel kan nämnas valmöjligheten att kunna läsa planering eller gestaltning under den sista terminen och att ha konstnärliga kurser där gestaltsförmågan utvecklas, även om man inte gestaltar just landskapsarkitektur.

Framtid

Jämförelsen är gjord mot en bestämd skola. Även om ett annat resultat skulle uppnås om ett annat universitet hade valts anser jag att uppsatsen kan vara till nytta för vissa grupper inom landskapsarkitekturen i Sverige. Med hjälp av resultatet kan till exempel Sveriges arkitekter arbeta för att de olika arkitektutbildningarna samarbetar under studierna. SLU/Ultuna kan också skapa sig en uppfattning om hur de tycker att deras landskapsarkitekturutbildning presenteras, men också hur den kan utvecklas, om de anser att det behövs.

Referenslista

- Bureau of labor statistics. (2012). *How to Become a Landscape Architect*. Tillgänglig: <http://www.bls.gov/ooh/Architecture-and-Engineering/Landscape-architects.htm#tab-4> [2013-05-26]
- Ching, D.K. F. (2007). *Architecture – Form, space & order. third edition*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, INC. ss. 49.
- Houghton Mifflin Company. (2009). *Studio*. Tillgänglig: <http://www.thefreedictionary.com/studio> [2013-05-12]
- KSA(a). (2013). *About the KSA*. Tillgänglig: <http://knowlton.osu.edu/history> [2013-05-12]
- KSA(b). (2013). *Landscape architecture*. Tillgänglig: <http://knowlton.osu.edu/landscape-architecture> [2013-05-12]
- KSA(c). (2013). *ARCH 2310/LARCH 2310: Introduction to Design*. Tillgänglig: <http://knowlton.osu.edu/landscape-architecture/undergraduate/curriculum/electives> [2013-05-12]
- KSA(d). (2013). *LARCH 4970 - Design Studio VII: Synthesis*. Tillgänglig: https://courses.osu.edu/psp/hcosuct/EMPLOYEE/HRMS/c/COMMUNITY_ACCESS.OSR_CAT_SRCH.GBL [2013-05-31]
- KSA(e). (2013). *LARCH 2920 - Design Studio II: Site Dynamics*. Tillgänglig: https://courses.osu.edu/psp/hcosuct/EMPLOYEE/HRMS/c/COMMUNITY_ACCESS.OSR_CAT_SRCH.GBL?FolderPath=PORTAL_ROOT_OBJECT.CO_EMPLOYEE_SELF_SERVICE.OSR_CAT_SRCH_GBL3&IsFolder=false&IgnoreParamTempl=FolderPath%2cIsFolder [2013-05-26]
- KSA(f). (2012). *Landscape Architecture*. Tillgänglig: http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=97_ [2013-05-26]
- KSA(g). (2013). *Undergraduate Landscape Architecture*. Tillgänglig: <http://knowlton.osu.edu/student-work/undergraduate-landscape-architecture> [2013-06-03]
- KSA(h). (2013). *Curriculum*. [BILD] <http://knowlton.osu.edu/landscape-architecture/undergraduate/curriculum> [2013-06-03]
- KSA(i). (2013). *First Year Studio*. [BILD] <http://knowlton.osu.edu/student-work/project/6358> [2013-06-03]
- KSA(j). (2013). *Sophomore Design Studio*. [BILD] <http://knowlton.osu.edu/student-work/project/6364> [2013-06-03]
- KSA(k). (2013). *Urban Compression*. [BILD] <http://knowlton.osu.edu/student-work/project/6379> [2013-06-03]
- Melin, F. (2009). *Landskapsarkitekturen i Konsten – Argument för landskapsarkitektur med konstnärliga dimensioner*. Tillgänglig: http://stud.epsilon.slu.se/361/1/melin_f_090706.pdf [2013-05-12]
- NE. (2013). *Gestaltning*. Tillgänglig: <http://www.ne.se/gestaltning> [2013-05-26]
- SLU(a). (2013). *Landskapsarkitekt - Ultuna, 300 hp*. Tillgänglig: <http://www.slu.se/sv/utbildning/grundniva/landskapsarkitekt-ultuna/innehall/> [2013-05-12]

- SLU(b). (2013). *LP0580 Studio - Förändringar i landskapet, 11 hp*. Tillgänglig: <http://www.slu.se/sv/utbildning/grundniva/landskapsarkitekt-ultuna/innehall/ramschema/?kurskod=LP0580&version=1> [2013-05-12]
- SLU(c). (2013). *LK0160 Studio - staden, 15 hp*. Tillgänglig: <http://www.slu.se/sv/utbildning/grundniva/landskapsarkitekt-ultuna/innehall/ramschema/?kurskod=LK0160&version=1> [2013-05-12]
- SLU(d). (2013). *LK0159 Studio - Stadens offentliga rum, 15 hp*. Tillgänglig: <http://www.slu.se/sv/utbildning/grundniva/landskapsarkitekt-ultuna/innehall/ramschema/?kurskod=LK0159&version=1> [2013-05-12]
- SLU(e). (2013). *Utbildning*. Tillgänglig: <http://www.slu.se/sv/fakulteter/tj/om-fakulteten/institutioner-/landskapsarkitektur/utbildning/> [2013-05-26]
- SLU(f). (2013). *Behörighet*. Tillgänglig: <http://www.slu.se/sv/utbildning/grundniva/landskapsarkitekt-ultuna/> [2013-05-26]
- SLU(g). (2013). *LK0148 Landskapsarkitekt - en introduktion, 7 hp*. Tillgänglig: <http://www.slu.se/sv/utbildning/grundniva/landskapsarkitekt-ultuna/innehall/ramschema/?kurskod=LK0148&version=1> [2013-06-03]
- SLU(h). (2013). *Ramschema*. [BILD] <http://www.slu.se/sv/utbildning/grundniva/landskapsarkitekt-ultuna/innehall/ramschema/> [2013-06-03]
- Sunesson, T. (2006). *Professorsinstallation vid SLU 2006*. Uppsala: Wikströms. ss 24-27.
- Sveriges arkitekter. (2012). *Att utbilda arkitekter – Sveriges arkitekters utbildningspolicy*. Tillgänglig: <http://www.arkitekt.se/utbildningspolicy/f14861> [2013-05-12]
- Thebestcolleges. (2013). *The 10 Best Landscape Architecture Programs for 2013*. Tillgänglig: <http://www.thebestcolleges.org/10-best-landscape-architecture-programs/> [2013-05-12]